

ELET

A MAGYARORSZÁGI ZSIDÓ HITKÖZSÉGEK SZÖVETSÉGÉNEK LAPJA

Megemlékezés a gettó felszabadításának 78. évfordulóján

78 éve emlékezik meg a világ – köztük Magyarország és a magyar zsidóság – a holokauszt áldozatairól. Még vannak közöttük tűlélők. A kívülállók gyakran felvetik, hogy miért kell még mindig ezzel foglalkozni, hiszen minden regen történt. A mi válaszunk egyértelmű: a holokauszt nemcsak a 20. század legszörnyűbb tragédiája, hanem az emberiség soha el nem műlő szegyene.

Mester Tamás. Közös tisztelegés a felszabadítók emléktáblájánál

78 éve szabadult fel a budapesti gettó, ahol sok tízezren szorongattak: kiéhezett, kétségesesett emberek, ellátatlanságban s haldokló betegek, temetetlen holtak a Klauzál téren. A joges hideg, a félelem, az aggodalom a távollévő hozzájárulásáról, a zsúfoltság és az atrocitások felőlöttük az idegeket.

Az emlékezés helyszíne a Dohány utcai zsinagóga volt. Eljöttek tűlélők és hozzájárók, előljárók és elnökök, rabbik és kántorok, polgármesterek vagy helyetteseik, diákok és tanárok, valamint sokan mások.

Az esemény a Wesselényi utcai emléktábla megkoszorúzásával kezdődött, amelyen a Hitkötés vezető tiszneviselei és az orosz nagykövetség prominensei vettek részt.

A zsinagógában a programismertető, Eisler Gábor köszöntötte az emlékezőket, majd bejelentette a Kuna Testvérek zenekar fűvősaival (Kuna Valéria és Gyula – trombita, Kuna Bence – kúrt, Kuna Márton – harsona) első számát: Pinchas Rabbinowitz zsoltárkompozícióját. Ezután egy mély átéssel előadt Lewandovski-mű következett.

Mester Tamás

78 esztendő után – közben szépen lassan három felnövekvő generációval – idén is, mint minden év január 18-án, a Dohány utcai zsinagóágban gyűltünk össze emlékezni a gettóban mártírhálat halált hittévreinkre, a tűlélőkre, valamint a főváros szabadságáért az életüket áldozó hős katonára.

Meggyőződésem szerint – és a kollektív emlékezet alapján – csak ismétlőn tudom: világtörténelmi változásoktól függetlenül és a mindenkor aktuálpolitikai események ellenére soha senki által meg nem kérdőjelezhető történelmi tény és érdelem, hogy a budapesti (és a magyarországi) zsidóságnak a fasizmus györelmei, üldözöttére utána a szovjet Vörös Hadsereg katonái hozták el

a várya várt szabadságot, az élet lehetőségét.

A mai nap és ez az óra az emlékezésé, elmondjuk imáinkat, letesszük a kegyelet köveit.

Nekünk kötelességünk emlékezni! Köszönteni a még közöttünk lévő

földtunk össze. Édesanyám szerzett egy másik helyet a Holló utcában, de a nagymama nem akart velünk jönni, ott maradt. A ház udvarán egyik kintléte alkalmából eltáltá egy repesz, és megölte. A Klauzál téren temették el.

Amikor a gettó felszabadulása után kihantolták az ott eltemetetteket, anyunak nem volt módja, hogy beazonosítja a nagymamámat. Az ott kihantolt halottakat részint a Dohány-templom mellett lévő kertbe (ami most temető), részint a Salgótarjáni úti sírkertbe vitték.

Nem tudom, hogy pontosan hol van a nagymamám eltemetése, de mitatta és az összes gettóban elpusztult ember emlékére úgy érzem, hogy nem felejthetjük el azokat a borzalmakat, amiket átéltünk.

Én a 84 évelmel fiatalnak számítok a tűlélők között, nagyon sok emlékem van a gettóiról. Ezek a saját emlékeim, mert a szüleink és nagyon sokunk szülei nem akartak beszélni ezekről az időkről, mert szerették volna elfelejtjeni.

Kívánom mindenkinnek, hogy soha ne kelljen átélnie azt a szörnyűséget, amit mi itt átéltünk a gettóban. Csonka családban nőttünk fel, a rokonaink 80%-a nem élte túl ezt az időszakot. Úgy kellett megélnünk ezt a 78 évet, hogy a hiányérzet mindig volt és van.

Sólyom Olga

A gettó a budapestiek számára már a végső leszámlálás utolsó állomásaként járt létre. Ide már meggyötörve, megalázottan, sok szenvedést átéltve kerültek leginkább öregek, gyerekek és nők. A nők férjük, a gyerekek apukájuk nélküli, hiszen a férfiak színe-jávát már jóval korábban embertelen körülmenyek közé vetették, meggyilkoltak.

Már a csillagos házak időszakában persze mindenki megpróbált valamilyen menekülő utat találni a tűléléshez. Többnyire a különféle Schutzpassok voltak a legreménytelőbbek: a svéd, a spanyol, a svájci, bár bízatos voltak még mások is. Az én anyukám és édesapám húga valahogy svájci menlevetet szerzett, hogy hogyan, fogalmam nincs, mert amikor már anyám faggattam, egész egyszerűen nem volt hajlandó felidézni a múlt eseményét sem.

Ennek révén bekerültünk a Columbus utcai nemzetközi védett tárba. Azt hittük, itt biztonságban vagyunk, igaz, embertelen körlémények között. Priccseken, priccsek

Fröhlich Róbert országos főrabbi

1945. január 18-án a szovjet hadseregek katonái felszabadították a gettót. Ez így igaz. A tankok átgörödültek a deszkapalánkon, és a halálra szánt, rettegő zsidókat viissaadtak az életnek.

El kell mondani. Tudatni kell. Tanítani kell, mi is történt. Tudattalanul vagy tudatosan a két emlékező hölggyimondta a zsidóság küldetését. Kímonda azt, ami bennünket megkülönböztet minden más néptől és nemzettől. Tudniillik mi úgy adjuk tovább történelmünket, úgy mesél-

Fröhlich Róbert: Mindez el kell mondani azoknak, akik díjakat adnak olyan embereknek, akik például ócska zsidó lapocsának nevezik a Nyugatot, a magyar szellemi kultúra nagyját. Azért kell elmondani, mert valamikor épp így kezdődött...

lakásába kerültünk. Én borzasztó lelkiaillapotban voltam, azt hajtoggattam szegény nagynénémnek, hogy nem akarok élni, mert nekem se anyám, se apám nincs, és folyton az ablakok közelében voltam, mert arra vártam, hogy egyedül maradjak, és akkor kiugrom.

Azután azt álmordtam, hogy anyám jön föl a lépcsőn. Ettől kezdve én majdnem egész nap ott álltam és várta. És a harmadik napon beteljesedt az álmom, megjött anyám.

Aztán persze még sok minden szörnyűség történt velünk is.

Végül úgy érzem, muszáj beszélnem a felszabadulásunkról. Ma nem illik erről beszélni. De bármilyen hasonló szörnyűség zajlik is ma a szomszédunkban, engem, mindenjunkat, akit itt vagyunk, akkor is az oroszok szabadítottak fel, az akkori emberek, akiknek igenis hálás vagyok azért, hogy életben maradtam, gyerekem, unokáim vannak, megörökedhettem.

A két tűlélő megindító emlékezését követően a Kuna Márton vezető fűvők adták elő az Áni márámin (Hiszem teljes hittel) hitágazat alapvető a messiásváráskatról.

Jád bejád, kéz a kézben. Az országos főrabbi Lebovits Imre tűlélőt kíséri az emléktáblához

jük el, ami velünk történt, hogy az vallási kötelezettség, és nemcsak az a törvény, hogy adjuk tovább, hanem az is, hogy hogyan. Mindenkinek úgy kell saját magára tekinteni, mintha személyében jött volna ki Egyiptomból.

Az országos főrabbi a 78. évforduló kapcsán a 78. zsoltár szavait idézte héberül és magyarul. Lényege, hogy már az Örökkévaló kötelezte őseinket, hogy a történeteket adják tovább utódaiknak, s majd ők is indítatva lesznek annak továbbadására.

Majd a főrabbi feltette a kérdést:

Mi vajon azt mondjuk el, amit a két tűlélő hölgytől hallottunk? Azt nem mi éltük meg. Magunknak elmondanunk! Mi olyanoktól hallottuk, akik ott voltak, átélték.

Az emlékek nem kophatnak el. minden következő nemzedéknak ismernie kell őket.

Ahogyan vannak tűlélőink, vanak még élő katonák a felszabadítók között. Ők a rettentet tanúi voltak, s objektíven fel tudják idézni a látottat. A felszabadítást nem egyformán élték meg a pincékből végre félélem nélküli kijövő agyongyötött emberek, hanem más és más nézőpont szerint.

Ezt el kellene mondani azoknak, akik díjakat adnak olyan embereknek, akik például ócska zsidó lapocsának nevezik a Nyugatot, a magyar szellemi kultúra nagyját. Azért kell elmondani, mert valamikor így kezdődött... s akkor még nem tudták, hogy ez hová vezet. Ezért kell szólnunk, hogy amikor utódaink ülnek ezekben a padokban, el lehessen mondani, az 1945-ös gettófelszabadítás volt az utolsó...

Rudas Dániel kántor Dobszay Péter orgonájának részével az Ádojsem mo odon imát, majd végül a Kép molé ráchámimot énekelte.

A Fánál, az emléktáblán kövek, gyertyák, egy-egy szál virág elhelyezése zárta a délelőttöt.

galjuli

E m l é k o l d a l

TABI LÁSZLÓ

Egy kijevi éjszaka (Emlék)

Kijevben történik 1942 szeptemberében

Bal-jobb, bal-jobb, egy-kettő, egy-kettő! Bal-jobb!

Vonulunk a kijevi utcán negyvenen. Ma jó napunk volt. Egy istállóból fuvaroztunk ganajt, délen pedig ebédet is kaptunk, a keretlegények ki- osztották közöttünk a maradék káposztát. Mert az ebéd, amit magunkkal vittünk, bizony szerény volt: ne gyed liter keserű fekete és két embernek egy keménytőjás. A Zsitomir lak-tányában, ahol lakunk, sárgaboros-fózelék vár, ma kenyérösztás is lesz, az alkonyat kellemesen langos. Ma jó napunk volt. Bal-jobb, bal-jobb, egy-kettő, egy-kettő!

De mi az? Miért fordulunk be? Hiszen a laktanyához vezető út nem arra van! Úgy látszik, különömnak van, fuccs a sárgaborosnak. Fuccs bizony. Már fordulunk is be az 1/1-es tábori kórház hatalmas vasajtaján. Hatalmas, szürke, komor épület. Kolostor volt, most lépett elő kórházzá a háborúban. Bent megállunk. Sorakozó!

– Sebesültszállító vonatot várunk! – kiáltja egy fekete parolis szakaszvezető. – Felhordják a sebesültet, aztán mehetnek haza. Most hat óra. Ha jól dolgoznak, nyolcra otthon vannak.

„Otthon!” – Ez alatt a Zsitomir lak-tanya sötét, hideg, sapracsas termei érődök. De benne van a meleg sár-gaboros is. Ez enyhíti a dolgot.

Egyenként szívünk el egy-egy Le- ventét lopva, a latrinák mögött. Koc-kázatos dolog. Dr. B.-t tegnap rajta-kapták, hogy dohányzak. Két órára ki-kötötték, és véresre verték.

Kétórás áldoggálás az egész napi munka után felfrissít a társaságot.

– Képzelje, tegnap a Baross utca végén a 12-es autóbuszon Rembrandtot, a világ egyik legnagyobb festőművészét pillantottam meg. Megismertem az önarcképéről.

– Szamárság! A Baross utcában nem is jár autóbusz!

*
– Gelbet, a kocavadászt, aki véletlenül célba talált, megkérdeik:
– Mit lőttél? Nyulat, ózet vagy rókát?
– Fogalmam sincs. Azt hiszed, hogy én szúcs vagyok?

*
Temetnek egy asszonyt. A házibarát jobban sír, mint a férj, aki így vi-gaszalja a házibarátot:
– Ne sírj, hiszen újra meg fogok nősülni...

*
Ketten találkoznak. Megszólal az egyik:
– Nekem nagyon rosszul meg. Arcom verejtékel keresem a kenyere-met.

– Én viszont más verejtékből élek!
– Szóval maga kizákmányol.
– Fenét! Masször vagyok a gózfürdőben.

*
A nagyapa hangosan beszél önmagával. Hozzátartozói idegorvoshoz viszik. Az öreg kifakad:
– Először életemben beszélek értelmes emberrel, erre azt hiszik, hogy megbolondultam.

*
Peszách előtt a szegény zsidó elmegy a rasekolhoz, és elpanaszolja:
– Nincs pénzem, nem tudok maceszt venni.

– Lesz pénzed, nyugodj meg.
Három nappal peszách előtt a szegény zsidó újra panaszkodik a rasekolnak.

– Még mindig nincs semmi pénzem. Nem tudok maceszt sem venni.
– Lesz maceszed. Menj szépen haza.

Peszách után találkoznak. A szegény bánatosan mondja:
– Peszách előtt bevittem az ágyneműmet a zálogházba.
– Na látod, hogy igazam volt. Megmondtam, hogy lesz maceszod.

*
Gelb elpanaszolja barátjának:
– Külföldön megbetegedtem, egy hónapig feküdtem, és ez hatezer fo-rintomba került.

– Ezért a pénzért idehaza három hónapig is nyomhattad volna a kór-házban az ágyat.

*
Az újdonsült feleség megkérdi férjét:
– Izlett az ebéd?

– A só remekül ízlett, csak kevés leves volt rajta.

*
– Nyolc cukrot teszel a kávéba?
– Így szoktam.

– És miért nem kevered meg a kanállal?
– Ugyan! Ki issza édesen a kávét??!

KELLÉR DEZSŐ

A humoristák humoristája

Miként Krúdy az írók írója volt, Kálmán Jenő a humoristák humoristája. Szellemes mondásait Karinthy Frigyestől Szenes Béláig, Harsányi Zsoltól Stella Adorjánig, ha szabad így mondani: a „humoristák klubjának” akkor tagjai széltében-hosszában idéztek, terjesztették. Egy bon mot-ját én népszerűsítettem. Lehet annak már vagy negyven esztendeje, hogy az Otthon kör éttermében meglepetten láttuk hosszúnakor jóízűen ebédelni az egyik felekezeti lap szerkesztőjét.

– Hogyhog? – kérdeztem csodálkozva. – Hát ez nem tartja a vallást?

– Nem – felelte Jenő –, a vallás tartja őt.

Tehetségből többre is tellett volna, hosszabb lélegzetű művekre is, bizonyítja ezt megejtően szép háborús regénye, „Az omszki randevú”. Írt egy vidám regényt is „Ez a kutya eladó” címmel, azzal tette országszerte ismertté kedvenc kutyájának, Bundásnak a nevét. Most, hogy ezt említem, egy kép villan elém a múltból. Látom Kálmán Jenőt reggelizni a New York újságíró-asztalánál, lábánál ott hever a hűséges Bundás. Furcsán viszonyultak egymáshoz. Nem ő idomította a kutyát, hanem megfordítva, a kutyá szoktatta gázdáját pontosságra, rendszeretetre. minden nap pontosan háromnemegy tízkor Bundás a kávéházban elkezdeorrával bökdönsi a humorista lábat. Így figyelmeztette, hogy indulni kell, mert kezdődnek a szerkesztői órák.

A felszabadulás után talált egy kifogást, hogy ne kelljen dolgoznia. Bebeszélte magának, hogy mint polgári humoristát úgysem engednék szóhoz jutni. Sok éve veszett így kárba, és erre igazán csak akkor döbbent rá, amikor a Sicc mesekönyvekkel ismét visszatért az irodalomba, és azokkal olyan sikert aratott, hogy számos kiadás után több nyelvre is lefordították.

Befejezésül még egy kis epizód. Egyszer a templomban közös barátunk, a derék Dénes László egy imát mondatt a jólétéért. Másnap, amikor Jenő ezt nekem elmesélte, hozzájöttem, hogy egyáltalán nem örül neki.

– Minek a Jóisten figyelmét felhívni arra, hogy az öreg Kálmán Jenő még megvan?

Nem lett baj belőle.

SZILÁGYI GYÖRGY

Az utolsó kikiáltó

Még ifjúságom tarka éveiben történt: váratlanul rám bízták a városligeti Népvarieté vezetését. A kis műintézet az akkor már lebontásra ítélt vurstliban, szemben a Kék Hordó vendéglővel, az egykori Fortuna mozi helyiségeben működött. Tényérnyi színpadán kiválló artisták és énekesek mellett élvonalmi művészük léptek fel mulattató kabarétréfákban.

Íme néhány név a sok közül: Alfonzó, Bellák Miklós, Benedek Tibor, Boros Géza, Herceg Jenő, Kazal László, Keleti László, Latabár Árpád, Latabár Kálmán, Salamon Béla...

Eljöttek játszani, műkázni, komédiázni a kis pénzű ligeti közönség őszinte örömhözére, talán éppen a romantikus miliő, nevezzük nevén: a hamisítatlan brettlihangulat volt az, ami kicsalta őket a Városligetbe, hogy megfürdősek lelkük a vurstli tarka forgatagában.

A Népvarieté tehát nem szűkölködött sztárokban, mégis, bármilyen furcsán hangzik is, nagy volt a konkurencia. A vurstli játküzemei, mutatványosbóléi tengernyi látványosságát kínáltak, azonkívül szomszédkban működött a Jókai Színház, a Nagycirkusz, a Plasztikum és a Lipiitti Falu.

Mindebből következik, hogy a Népvarietének kikiáltóra volt szüksége. A ligeti publikum ugyanis nem ment be magától még a legkisebb bodegába sem: megszokta, sőt elvárta, hogy rábeszéljék a szórakozásra.

A Népvarieté kikiáltója, Galambos úr, vagy ahogy városszerte ismerték, Arany Manó volt az utolsó „recommandeur”, aki valósággal „bedumálta” a közönséget a varietébe. Ha Arany Manó elkezdt „re-kommendálni”, pillanatok alatt akkor tömeg verődött össze a pénztár előtt, mintha ingyen osztogattuk volna a jegyeket.

A sztárok eleinte tiltakoztak a „szájpropaganda” ellen, de Arany Manó végül is meggyőzte őket, mondva: a legkelendőbb portéka sem nélkülözheti a reklámot. Így hát

tovább árulta torkaszakadtából a „portékáit”, s akkora „aufmachung” csinált, hogy a pincérek átszaladtak a Kék Hordóból, és könyörögtek neki: Arany úr, ne tegye tönkre az üzletünket!

Voltak, akik kizárolag miatta jöttek ki a Ligetbe. Nem érdekelte őket az előadás. Arany Manó nagyobb szám volt! Műsor helyett őt hallgatták, ez nem került pénzbe, és ugyanolyan jól mulattak, mintha beálltak volna az előadásra. A Népvarietében ugyanis állóhelyek is voltak. Egy-egy előadás után büszkén mondogatta Arany Manó: olyan siker volt, hogy előadás végén a közönség állva távozott a nézőtérről...! Emlékszem, egy alkalommal az egyik nézőnek, miközben lelkesen tapsolt, lelopták hátról a rávett kabátot.

Arany Manó gyakran „a sírból hozta vissza” az előadást. Egyik „aranylemezét” máig megőriztem az emlékeztemben:

„...Asszonyom! Ha nem távozik innen, azonnal rendőrt hívok! Utoljára figyelmeztetem, menjen innen! Pénztár, ha a hölggy odamegy, ne adjanak neki jegyet! Még mindig itt van? Rendőr! Rendőr! Biztos úr, kérem, vezesse el a hölggyet, mert nem vallalok felelősséget a következményekért! Értse meg, hölggyem, az állásommal játszom, ha beengedem! Ha nem hallgat rám, a mentők fogják elvinni innen! Ne legyen ilyen erőszakos! Az ön idegei nem bírják ki azt a másfél órás kacagást, aminek minden néző ki van téve a Népvarieté öt perc műlva kezdődő szenzaciós díszelőadásán!”

Drága Arany Manó! Utolsó éveiben a Jókai téri Kis Színpad portása volt. Akkoriban már sokat betegeskedett. Alig lehetett a hangját hallani. Halkan, erőtlensül, szinte suttogva beszélt. Aztán csöndesen, feltűnés nélkülről eltávozott körunkból. Magával vitte színes élete ezernyi titkát, s ma már csak azok emlékeznek rá, akik szerették őt, meg a ringlispl fából faragott őrangyalai, akik dacolva a műlő idővel, arcukon titokzatos mosollyal őrzik a halhatatlanság titkát.

50 éven belül eltűnhet a kis zsidó közösségek fele

Egy „tiszta” esküvő

A vegyes házasságok jelentik a legfőbb veszélyt a zsidó diaszpóra az Európai Zsidó Kongresszus elnöke, Ariel Musicant szerint.

Európa kis zsidó közösségeinek fele eltűnik az asszimiláció miatt 30-50 éven belül – véli egy prominens európai zsidó vezető.

„A jelenlegi adatok azt mutatják, hogy a vegyes házasságok és az asszimiláció a zsidó diaszpóráról a legmagasabb szintre emelkedett” – mondta Ariel Musicant, az Európai Zsidó Kongresszus elnöke az izraeli külügminisztériumban, írta meg a Kibic.

„Európában 50%, az Egyesült Államokban pedig 75% a vegyes házasságok aránya. Ha ez a tendencia folytatódik, a zsidó diaszpóra nagy része egy-két generációval belül eltűnik. Más szóval: a kis zsidó közösség 50%-a el fog tűnni a következő 30-50 évben.”

Musicant a miniszterium által szervezett konferencián nyilatkozott, amelyen 28 európai ország mintegy 40 zsidó közösségeinek vezetője vett részt.

„125 éven át a diaszpóra építette

és támogatta Izrael államot” – mondta Musicant. „Bár ennek folytatódnia kell, jelentős paradigmaváltásra van szükségünk.”

Az EJC elnöke háromféleképpen szólította fel az izraeli és a zsidó intézményeket, hogy „jelentősen növeljék a diaszpóra zsidóságába való befektetéseket”.

Hogyan lehet segíteni a zsidó diaszpórán?

Az oktatásról Musicant azt mondta: „Szükségünk van zsidó iskolára, vasárnapi iskolára, tananyagra és tanárokra. A gyerekek több mint 70%-ának zsidó iskolákba kell járniuk, és Izraelben kell képezniük az európai zsidó tanárokat” – mondta.

A második kérdés, amit felvettet, az volt, hogy „a lehető legtöbb zsidót Izraelbe kell hozni”, valamint „szükséges lenne növelni és újraindítani az olyan programokat, mint a Birthright Israel, a Masa Israel és a Limmud”.

Ezenkívül Musicant kijelentette, hogy a kormánynak „ki kell terjesztenie vagy létre kell hoznia olyan programokat, amelyek a kultúrát, a

hagyományokat és a vallást eljuttatják az Izraelben kívüli zsidó lakosság minden réteghez”.

„Az asszimiláció a mai zsidó nép legnagyobb ellensége” – mondta.

„Nem építhetjük tovább a zsidó életet kizárolag az antiszemizmusra és a holokausztra való emlékezésre. Ha támogatni akarjuk a zsidó életet Izraelben, növelnünk kell az előrést, és a lehető legtöbb zsidóhoz el kell juttatnunk a zsidó ismereteket.”

Légpuskával lőttek egy ortodox kisfiúra és édesapjára New Yorkban

Az antiszemita támadások száma egyre emelkedik az Egyesült Államokban.

Órizetbe vették azt a férfit New Yorkban, akit azzal gyanúsítanak, hogy légpuskával rálőtt egy hétköznap kisfiúra és édesapjára egy kóser élelmiszerbolt előtt. A gyermeket a fülénél súrolták, apját pedig mellkason találták el a lövedékek. A Kibic által idézett Ynet-cikk szerint a fiú fizikailag jól van, de lelkisérülést szenvedett a történtek miatt.

A hatóságok az elkövetéssel a 25 éves Jason Kisht gyanúsították meg, aki ellen többek között gyűlölet-bűncselekményként elkövetett támadás és gyermek jólétének veszélyeztetése miatt is vádat emelnek.

Az antiszemita támadások száma egyre nő az Egyesült Államokban, ami arra készítette a törvényhozók egy kétpárti csoportját, hogy „az egész kormányzatra kiterjedő megközelítést” szorgalmazzon a növekvő fenyegetés elhárítására.

A Rágalmazássellenes Liga (ADL) szerint 2021-ben 167 százalékkal nőtt az antiszemita támadások száma az előző évhez képest. Az FBI, amely szintén figyelemmel kíséri a tendenciát, 2020-ban csak hatszázalékos emelkedésről számolt be.

A New York-i rendőrség 45 antiszemita gyűlölet-bűncselekményről számolt be a városban az elmúlt hónapban, miközben a zsidógyűlölet növekedésétől tartanak az Egyesült Államokban, írja a Times of Israel. A zsidóellenes támadások tettek ki a múlt hónapban a városban elkövetett összes gyűlölet-bűncselekmény 60 százalékát.

Kanye West és az ENSZ vezeti a Wiesenthal Intézet antiszemizmus-listáját

A dokumentum felidézi, hogy októberben a testület vizsgálóbizottsága jelentést tett közzé, amelyben a zsidó államot egyebek mellett az arab állampolgáraival szembeni diszkriminációval és a palesztin nőkkel szembeni erőszakkal vádolja. Közölték azt is, hogy kivizsgálják azokat a vándakat, amelyek szerint Izrael „apartheid állam”, Izrael biztonsági aggályait pedig „kitalációnak” minősítve elutasították.

Dobogós helyezést ért el Mahmúd Abbász és a Palesztin Hatóság is: a jelentés felidézi azt a tavaly augusztusi botrányt, amikor a palesztin el-

nök Berlinben kijelentette, hogy Izrael „ötven holokauszt” követett el a palesztinok ellen (miközben Scholz német kancellár némán állt mellette, és csak másnap ítélte el a nyilatkozatot).

A Wiesenthal Központ antiszemizmus-listáján a negyedik helyen Irán államigazgatóságot szponzorált zsidóellenes gyűlöletkeltésére, Izrael kiirtásával való állandó fenyegetőzése áll, amelyet az egy ével ezelőtti döbbenet

Több tucat ukrán zsidó katona esett el az oroszok elleni harcokban

Egyikük, Vladislav Sejn önként jelentkezett a frontra napokkal azután, hogy Oroszország megkezdte az Ukrána elleni inváziót.

Egy ukrán zsidó katonát öltek meg a múlt hónapban, aki az orosz erők ellen harcolt – közelte Mose Azman vezető ukrán rabbi szóvivője. A 21 éves Vladislav Sejn Azman szerint a dnyiprói zsidó közösség tagja volt, írta meg a Kibic a Times of Israel nyomán.

Az Ukrán Zsidó Közösségek Szövetsége szerint Sejn jogi egyetemen tanult, és kiváló dzsúdós volt, számos helyi versenyen nyert. Hozzátette, hogy önként jelentkezett a frontra napokkal azután, hogy Oroszország február 24-én megkezdte az Ukrána elleni inváziót.

Arról nem közölték részleteket, hogyan halt meg.

A Sejn-ről készült képeken egy kék-sárga színű jelvény díszítette katonai felszerelését, amelyen egy Dávid-csillag volt látható, benne Ukrána nemzeti szimbólumával és az ország héberül írt nevével. Az egyik képen Sejn egyenruhában, kipával és tiflinnel látható, amint egy erdős területen imádkozik.

„Vladislav az életét adta nemzetének védelmében – mondta Azman. Bárman harcolt az invázió kezdete óta.”

A szövetség szerint a harcokban több tucat zsidó katona halt meg, köztük egy izraeli állampolgár, aki a holttestet októberben adták vissza az Ukrána és Oroszország közötti fogolytábor keretében.

Azman elmondta, hogy az ukrán zsidó közösség imádkozik a sebesült katonákról és a háború befejezéséért. Felszólította a világot, hogy avatkozzon be a konfliktusba és szorgalmazza a tűzsünetet.

A lista második helyére az ENSZ Emberi Jogi Tanácsa került az Izraelt a nácihoz hasonlító, a zsidó államot delegitimizáló, ám a palesztin terrorizmust legitimáló magatartása miatt.

őket az elmúlt egy év támadásai során.”

Abraham Cooper egyik legnagyobb aggodalma azonban az, hogy mi történik az amerikai egyetemi campusokon, melyekben a diákok olyan légrőben élnek, ahol a zsidókat még magas szinten, pl. az ENSZben is démonizálják, és ahol sokan megkérdezőjelezik, hogy egyáltalán létre kellett-e hozni a zsidó államot.

TEV

IZRAELI

SZÍNES

A zsidók génjeiben lehet a hosszú élet titka

Egy izraeli kutató a hosszú élet titkát az askenázi zsidók és leszármazottaik génjeiben keresi, szerinte ugyanis a környezeti tényezőkön kívül a genetikának is jelentős szerepe lehet az átlagosnál magasabb élettartam elérésében. Lehetséges, hogy a jövőben a 120 év mindenki számára elérhető életkorrá válik.

A kutatók nagyjából egyetértenek, hogy a környezet és az életmód jelentős szerepet játszik abban, hogy valaki elérje vagy akár meghaladja az átlagos

várható élettartamot egy-egy országban belül. A környezeti tényezők, a rendszeres testmozgás és a helyes diéta betartása azonban csak az egyik – igaz, a nagyobb – része a hosszú élet titkának. Megfelelő génállomány hiányában ugyanis igen kevés az esély arra, hogy valaki elérje az Isten által – amúgy büntetésből – kiszabott 120 évet, olvasható a Kibic cikkében.

Nir Barzilai izraeli kutató szerint az öregedés folyamatában a géneknek igen fontos a szerepük, és csak idő kérdése, hogy ezek a folyamatok valamilyen mesterséges módon visszafordíthatók legyenek. Barzilai még 1998-ban kezdte a hosszú élettartam genetikai háttérét vizsgálni, tesztalanyoknak pedig az askenázi zsidókat és leszármazottaikat választotta.

Barzilai ugyanis úgy gondolja, hogy a hosszú élet titka a magas életkort elérő askenázi zsidók génjeiben rejlik. Az izraeli tudós reményei szerint egy napon majd olyan gyógyszereket lehet fejleszteni, amelyek a hosszú élettért felelős gének működését utánozzák, és ellenállást biztosítanak olyan időskori betegségekkel szemben, mint az Alzheimer-kór, a cukorbetegség vagy a szív- és érrendszeri betegségek.

Mindez persze nem jelenti azt, hogy az askenázi zsidók tovább élnek, mint mások. Barzilai azért választotta pont ezt a csoportot, mert egyedülálló a génösszetétele. A genetikusok inkább választanak kutatásuk alanyának olyan izoláltan élő népcsoportokat, mint az izlandiak, az amisok vagy éppen az askenázi zsidók, akik a középkorban egy hirtelen népességsökkenésen mentek keresztül. Ezek a csoportok azért is számítanak jó alanynak a genetikai kutatások számára, mert egy kisebb számú közös származnak, ez pedig kisebb génállományt jelent. Így kevesebb génvariációt kell tanulmányozni az öregedésért vagy a hosszú élettért felelős gének felkutatása során.

Az askenázi zsidók ráadásul még a kultúrális tényezők miatt is remek vizsgálati alanyok, ugyanis viszonylag hasonló társadalmi osztályokhoz tartoznak. És mivel az egészségügyi állapot összefüggésben van az oktatással és a jövedelemmel, ezért a hasonló társadalmi státuszú askenázi zsidóknál a kutatás során nem kell külön az eltérő egészségügyi, környezeti tényezőkkel foglalkozni, és jobban lehet összpontosítani a genetikára.

Barzilai szerint a legtöbb ember időskori egészségügyi állapotát 80 százalékban a környezeti tényezők határozzák meg, és csak 20 százalékban a genetika. Az izraeli kutató azonban úgy véli, hogy az átlagosnál magasabb élettartammal rendelkezők esetében a géneknek sokkal nagyobb lehet a szerepük, mint azt eddig gondolták. (Via Forward)

A kormányunk nem ijed meg a Hamász fenyegetéseitől

Itamar Ben-Gvir, az ultranacionalista Zsidó Erő (Ocma Jehudit) pártot vezető izraeli nemzetbiztonsági miniszter beváltotta számos tiltakozást kiváltó ígéretét, és ellátogatott a vallási

szempontból nagyon kényes helyek számító jeruzsálemi Templom-hegyre. Israeli miniszter évek óta nem járt ott – jelentette a Ynet, a Jediót Ahronót című újság hírportálja.

Ben-Gvir a Templom-hegyen

Fotó: The Times of Israel

Itamar Ben-Gvir jelentette be, hogy a „következő hetekben” ellátogat a helyre, de ezt már megtette biztonsági őrök és rendőrök kíséretében. Israeli miniszter évek óta nem járt ezen a helyen.

A Palesztin Hatóság külügyminisztériuma határozottan elítélte és provokációknak, sőt, támadásnak nevezte Ben-Gvir reggel a körsétáját a mecseteknél. „A felelőssége Netanjahut terheli ezért, de majd azokért a következményekért is, amelyeket ez kívált” – írták.

Ben-Gvir a sétájá után kijelentette: „kormányunk nem ijed meg a Hamász fenyegetéseitől. A Templom-hegy Izrael népe számára a legfontosabb hely. Továbbra is fenn tartjuk ott a mozgás szabadságát a muszlimok és a keresztyének számára, de a zsidók is fel fognak menni a hegyre, és azokkal, akik ezt akadályozni akarják, vaskézzel kell bánni.”

A Gázai övezetet irányító Hamász iszlamista terrorszervezet azzal fenyegetőzött, hogy „nem nézi tétlenül”, ha Ben-Gvir fellátogat a Templom-hegyre, amely a muszlimok számára a Mecsetek tere (arab nevén al-Haram as-Saríf), az iszlám vallás harmadik legszentebb helye.

Jair Lapid volt izraeli miniszterelnök, a centrista Van Jövő (Jes Atid) párt elnöke óva intette a szélsőséges nézeteiről ismert Ben-Gvir a látagostól, mert szerinte az olyan súlyos provokáció, amely emberétekbe fog kerülni.

Ben-Gvir vallásos politikusként, ultrajobboldali aktivistaként és ellenzéki parlamenti képviselőként korábban is számos alkalommal járt a Templom-hegyen, tiltakozásokat kiváltó nacionalista felvonulásokat is vezetett Jeruzsálem óvárosában, a muszlim negyedben. 2007-ben a bíróság elítélte őt rasszista uszításért. Régóta támogatja a Templom-hegy status quo-jának megváltoztatását, az imádkozás engedélyezését zsidók számára.

A Jordániaival megkötött status quo-egyezmény szerint jelenleg csak a muszlimok imádkozhatnak ezen a helyen, a zsidók csak nagyon korlátozottan, egyetlen kapun lehetnek be a térré, és csak egy előre meghatározott útvonalon, szoros rendőri kísérettel sétálhatnak ott.

Amikor Ben-Gvir a kormány esküvétele előtt megkötötte Netanjahuval a koalíciós megállapodást, akkor a választások előtti harcias retorikája ellenére beleegyezett abba, hogy Izrael tartja magát a szent helyek status quo-jához – emlékezettel a Times of Israel című angol nyelvű hírportáláról.

Az iszlám, a keresztyén és a zsidó vallás által egyaránt szentnek tekintett Templom-hegy Jeruzsálem óvárosában található. A hagyomány szerint ott állt Salamon temploma, amelyet időszámításunk előtt 586-ban a babiloniak leromboltak, majd a zsidók a 6. század végén újjáépítettek, de i. u. 70-ben a rómaiak a második templomot is lerombolták.

Az egykori zsidó szentély helyén az iszlám hódítás után a Sziklamecset és az Al-Aksa mecset épült fel, utóbbi az iszlám vallás harmadik legszentebb helye a mekkai és a medinai mecset után. (MTI)

Izrael 1967-ben, a hatnapos háborúban foglalta el Jordánia-tól Kelet-Jeruzsáemet, benne az óvárost. A Templom-hegyet a muszlimok felügyelik, de a biztonsági kérdésekért az izraeli rendőrség felel.

Izraeli katonák gyújtottak gyertyát az ikonikus chanukijában

A 30-as években még horogkesztes zászlóval a háttérben fényképeztek le Kiel utolsó rabbijának ünnepi gyertyatartóját.

A híres chanukija Akiva Posner rabbi és családja tulajdoná volt, az ikonikus fotót felesége, Rachel készítette 1931-ben, a háttérben a horogkeresztes zászlóval, amelyet a náci párt helyi székházára tűztek ki a rabbi otthonával szemben. A fénykép hátoldalára Rachel Posner azz írta, hogy reméli, a zsidóság túl fogja

Posner rabbi unokája, Jehuda a berlini nánci rezidencián, Frank-Walter Steinmeier német elnök társaságában gyújtotta meg a gyertyákat.

Ezt követően az ikonikus chanukija már Izraelben, a Golani gyalogsandának egyik laktanyájában bukkant fel, ahol a katonák a Posner család tagjaival gyújtottak gyertyákat az ünnep alkalmából. Jehudán kívül az eseményen részt vett Posner rabbi dédunokája, Raziel Giló is, aki körülbelül ebben az egységen szolgált,

A Posner család gyertyatartója a Golani egyik laktanyájában

Élni nácizmust, olvastuk a Kibic cikket.

jelenleg pedig tartalékos tabori rabbi az izraeli hadsereg kötelékében.

A laktanya jelenlegi rabbija, Ariél Minkov a Ynetnek nyilatkozva elmesélte, hogy Gilóval már régóta ismerik egymást, és ő mesélte neki a híres családi gyertyatartóról. Minkov rabbi amikor meghallotta a történetet, biztos volt benne, hogy muszaj lesz egyszer elhoznia a laktanyába az egyik chanukka alkalmából. Erre most kerülhetett sor.

Elfogták a jeruzsálemi sírrongálókat

Elfogtak Izraelben két tizenéves zsidó fiatalt, akiket azzal gyanúsítanak, hogy a jeruzsálemi Cion-hegyi protestáns temetőben megrongáltak több mint harminc sírt – jelentette rendőrségi beszámolók alapján a Jediót Ahronót című újság hírportálja, a Ynet.

Izrael központi részén él az a 14 és 18 éves zsidó fiatal, akik a nyomozás eredménye alapján újév reggelén vandál módon megrongálták a temetőt.

A jeruzsálemi rendőrség a hozzá benyújtott panasz nyomán vizsgálapot rendelt el. A nyomozók és a törvényszéki szakértők megállapították, hogy szándékos rongálás történt. Majd a nyomok és a biztonsági kamerák felvételei alapján azonosították, két nap múlva elfoglalták és őrizetbe vették, másnap pedig a jeruzsálemi körzeti bíróságra szállítottak a gyanúsítottakat, hogy előzetes letartóztatásuk lehetőségét kérjék.

Doron Turzman jeruzsálemi kerületi rendőrparancsnok a panasz beérkezését követően találkozott III. Teofil görög pátriárkával és titkáraval, és biztosította őket, hogy a rendőrség minden elkövet a tettesek kérítése és bíróság elé állítása érdekében.

A tönkretett sírok közt van a 19. századi anglikán misszionáriusnak, Jeruzsálem protestáns püspökének, Samuel Gobetnek a nyughelye is. Ebben a temetőben temettek el négy olyan magyar katonát is, akik az első világháborúban az Osztrák–Magyar Monarchia hadseregével kerültek a Szentföldre.

A kárt 100 ezer dollárra becsülük. Hasonló bűncselekményt követtek el 2013-ban is, amely miatt négy zsidó gyanúsítottat tartóztattak le. (Shiri Zsuzsa, MTI)

A ledöntött sírkövek a jeruzsálemi Cion-hegyi protestáns temetőben

Fotó: Israeli rendőrség

A világ nagyobb része közömbös az ukrainai háború iránt

Nagyinterjú Robert C. Castellel

A Ma7 médiacsalád meghívására a Felvidékre látogatott Robert C. Castel. Komáromban és Dunaszer-dahelyen tartott előadásai után interjút készítettünk a szigorú objektivitásá és széles körű háborús tapasztalatai révén mind népszerűbb izraeli-magyar biztonságpolitikai szakértővel. Beszélgetés a háborúk paradoxonáról, a béke lehetőségeiről, levágott fülekről és arról, miért nem adhatunk biztonságpolitikai témaiban az erkölcsnek vétójogot.

Úgy tudom, újságíró szeretet volt a lenni. Tapasztaljuk, az ukrainai háború kapcsán szinte elveszünk a hírekben. Miben látja az újságíró szakma felelősséget a mostani helyzetben?

Mikor Gandhi megkérdezte, mi a véleménye a nyugati civilizációról, azt mondta, jó lenne, ha a Nyugat tényleg civilizált lenne. Ezt tudom mondani az újságíró felelősségéről is. Amikor a nyolcvanas években Aradon a riporterökben ismerkedtem a szakmával, az újságírók még nem a kattintásokat vadászták, hanem megpróbáltak valami értéket adni. Mára ez megváltozott. Jó példa erre a lengyel rakétatámadás, ami szembesített minket az elemzők meg az újságírói felelősséggel hiányával. Ma már ott vagyunk, hogy egy atomháborút is megkockáztatunk, csak még egy kattintásra jussunk.

Ha már felelősségg... Elkerülhető lett volna-e az ukrainai háború, ha a döntéshozók tanulnak az előző konfliktusok tapasztalataiból?

Aki azt hiszi, az ukrainai háború azért tört ki, mert Putyin megbolyondult, Zelenzskij színész, vagy mert Biden senilis, nagyon téved. Szerintem elkerülhetetlen volt az ukrainai háború.

A hidegháború tulajdonképpen soha nem ért véget az oroszok szempontjából. Annyi történt, ami az orosz törtelemben már nem először: Oroszország olyan, mint a tangóharmonika: hol összehúzódik, hol kinyújtózkodik.

Mi elhittük magunknak, hogy született egy új világ, véget ért a történelem, de ez nyilvánvalóan mese. Ha kineztünk volna Európából, láttuk volna, hogy továbbra is vannak háborúk.

Vagyis az orosz „tangóharmonika” most újra nyújtózkodik. Ha ez ilyen kiszámítható, a nyugati diplomácia miért nem tudta megelőzni, hogy a konfliktus háborúba torkolljon?

Amit látunk, egyértelműen a NATO kudarca. Fontos megjegyezni, nem gondolom, hogy az ukrainai háború az eredendő jó és rossz küzdelme lenne. Nyilvánvalón vannak nagyobb felelősök: az oroszok támadták meg Ukrajnát, ezt nem lehet letagadni, de a háborúhoz vezető okokat sem. Megbukott a NATO elrettentő ereje.

Az amerikaiak egyre kevésbé akarnak a világ csendőrei lenni, s ahogy adják fel a pozícióikat, vákuum keletkezik. Ez történt Európában is az amerikai csapatkivonásokat követően. Az így kialakult hatalmi vákuumba pedig benyomult Oroszország 2014-ben, s azután most 2022-ben.

A legnagyobb ellentmondás az volt, hogy a NATO akkor terjeszkedett kelet felé, amikor az amerikai katona jelenlétével fokozatosan leépítettek a térségen. Vagyis a NATO olyan „csekket” írt alá, például Ukrajna irányába, amelyekre nem volt fedezet.

Abban nincs ellentmondás, hogy amikor 2014-ben az oroszok megszállták a Krímet, a világ nem avatkozott közbe? Hiszen ugyanúgy a határok erőszakos megváltoztatásáról volt szó, mint 2022-ben.

A Krím megszállásakor még tagadható volt a probléma. A szabályokon alapuló világrend ugyan olyasvalami, amit a Nyugat folyamatosan lobogtat, másokkal folyamatosan igyekezik betartani, de ő maga sosem tartja be. Európa ráadásul olyan helyzet-

be hozta magát, hogy a védelmét ki-szervezte az Egyesült Államok irányába, az energiaellátását pedig Oroszországtól tette függővé. 2022-ben már túl nyilvánvaló volt a helyzet, de az európai kontinentális hatalmak és az angolszászok eltérő érdekei még most is jól látszanak. Ennek nagyon egyszerű az oka: Nagy-Britanniát és az Egyesült Államokat egy igencsak hatásos harckosci-elhárító akadály választja el Európát és ezáltal az oroszoktól, nevezetesen a tenger. Így érthető, hogy a harcias, moralizáló szálamokat a britektől és az amerikaiaktól halljuk, a németek és a franciaik békülékenyebbek. Ahogy az is igaz, minél közelebb van egy ország az

Hadd meséljek el egy történetet. A kilencvenes évek elején az izraeli katona hírszerzésnél szolgáltam, tulajdonképpen diplomáciai feladatokat bíztak rám, a libanoni kereszteny falangistákkal tartottam a kapcsolatot.

Balról Robert C. Castel

Fotó: Katona Tamás

oroszkhöz, annál inkább fekete-fekete számára a helyzet. Ez magyarázza a lengyelek és a baltiak álláspontját. Ugyanakkor a világ nagyobb része közömbös az ukrainai háború iránt.

Hogy miért? Minket sem érdekelnek a háborúk, amelyeket az isten hatalma mögött vívnak. Egy indiai politikus mondta, Európa úgy tesz, mintha az ő problémái a világ problémái lennének, de a világ problémái nem az ő problémái.

A világ országainak, ahogyan elmondta, Ukrajna éppen annyira fontos, amennyire közel esnek a konfliktushoz. Mit jelent Ukrajna Oroszország számára?

Oroszország célja, hogy amíg még a demográfiai hanyatlás nem súlyosbodik, olyan határokat vonjon meg magának, amelyeket később is meg tud védeni: Ukrajna geopolitikai jelentőségeit ez adja. Kijev ugyanarra az európai piacra szállít energiahordozókat, vasércet, gabonát, mint Oroszország, tehát együtt gazdasági rivális. A legfontosabb azonban szerintem a spirituális tényező, Ukrajna a maga kulturális, történelmi örökségével egyfajta alternatív Oroszország. Ahogy a szerbek Koszovóra a nemzetből bőlcseként tekintenek, úgy tekinthet az orosz nemzet a Kijevi Raszra.

Ukrajnának az a tragédiája, hogy a Nyugat nem láttá előre, milyen fenyegetést jelent a NATO keleti bővítménye az oroszok számára.

Az orosz stratégia láthatóan az, hogy elkerüljék Ukrajna csatlakozását a NATO-hoz. Mután nem sikert megbuktatnia a kijevi vezetést, most arra törekzik, hogy lerombolja az infrastruktúrát, megtörje az ukrán lakosságot, bukott állammá tegye Ukrajnát. Így harcoltak az oroszok Szíriában és korábban Csecsenföldön is. A téli hónapokban könnyen apokaliptikus helyzet alakult hatátki, milliók indulhatnak meg nyugat felé Ukrajnából. Ezt mindenki el kellene kerülni, és kompromisszumos úton lezárnai a háborút.

Ez is érkeztünk a legfontosabb kérdéshez. Mi kell azzal, hogy valódi esély legyen a békékötésre?

Nyilvánvalón az oroszoknak az amerikaiakkal kell megállapodniuk, hiszen a valódi segítséget Ukrajna Washingtontól kapja. A többi állam csak „homeopatiás” segítséget nyújt Kijevnek, amivel Ukrajna a háborút nem tudná megnyerni.

Szerintem Moszkva és Washington jelenleg még arról tárgyal, miként akadályozzák meg, hogy a konfliktus európai vagy akár világháborúvá szélesedjen. Most ez foglalkoztatja az oroszokat és az amerikaiakat, s nem az, hogy tető alá hozzanak egy tűzszünetet, s ezért nagy kár.

Hallgatva önt, egyre inkább nyilvánvaló, az emberi léte alapállapotát talán nem is a béke, sokkal inkább a háború.

Hadd meséljek el egy történetet. A kilencvenes évek elején az izraeli katona hírszerzésnél szolgáltam, tulajdonképpen diplomáciai feladatokat bíztak rám, a libanoni kereszteny falangistákkal tartottam a kapcsolatot.

Moszkva volt főrabbija szerint a zsidóknak mielőbb el kell hagyniuk Oroszországot

Moszkva egykor főrabbija, Pinchas Goldschmidt szerint Oroszországban a zsidó lakosságot fogják bűnbakká tenni az ukrainai háború okozta nehézségekért, ezért figyelmeztek: a zsidóknak mielőbb el kell hagyniuk Oroszországot. Kifejtette: Izraelbe már nehéz eljutni a drága repülőjegy miatt, az Egyesült Államok pedig közel sem olyan biztonságos a zsidó számára, mint valaha.

Goldschmidt azt nyilatkozta a Guardiannek, hogy elég visszatekinteni a történelemre, és másról látható, hogy amikor a politikai rendszer veszélybe került, akkor Oroszország (vagy a Szovjetunió) vezetése megpróbálta a tömegek haragját és elégedetlenséget a zsidó közösségre irányítani. „Ezt láttuk a círi időkben, és a sztálini rendszer végén is” – példálózott a vallási vezető.

Goldschmidt szerint hazájában jelenleg növekvő pályán van az antiszemizmus, Oroszország pedig egy újfajta Szovjetunióhoz tér vissza. „Lépéssőrre lépésre újra lehull a vasfüggöny – állítja, és hozzáteszi: – Úgy gondolom, hogy az orosz zsidók a legjobb megoldás a távozás.”

Goldschmidt júliusban mondott le posztjáról, és el is hagyta az országot, miután nem volt hajlandó támogatni az ukrainai orosz inváziót. „Nyomást gyakoroltak a közösségi vezetőre, de én nem voltam hajlandó a háború mellett állni – magyarázza. – Azért mondtam le, mert moszkvai főrabbiként problémát jelentettem volna a közösségnak, a másként gondolkodók ellen ugyanis elnyomó intézkedéseket foganatosítottak.”

Kivándorlás

Az elmúlt 100 évet tekintve az oroszországi zsidók tízezrével vándoroltak el hazájukból: először Európa, majd Amerika volt a cél, újabban Izrael. Az 1926-os népszámlálás szerint az akkori Szovjetunióban 2 millió 672 ezer zsidó él, 59 százalékuk Ukrajnában. Az Orosz Föderáció lakossága ma 145 millió fő, ebből nagyjából 165 ezer zsidó származású.

Goldschmidt szerint a háború kezdete óta a zsidók 25-30 százaléka már elhagyta vagy tervezte elhagyni Moszkvát, de nincs könnyű dolguk: a városból már kevés járat indul Tel-Avivba, a repülőjegy ára pedig megnégyeződött az egy évvel ezelőttihez képest – most körülbelül 2 ezer dollárt kell fizetni érte.

Júliusban az orosz kormány bezáratta a Zsidó Ügynökség, azaz a Szochnut fiókját. A Szochnut egy nonprofit szervezet, mely világszerte segíti a bevándorlást Izraelbe.

Oroszországot persze nemcsak a zsidók, hanem más állampolgárai is elhagyják: az invázió kezdete óta 200 ezer orosz menekülhetett el szülőházból, a kivándorlás pedig akkor gyorsult fel igazán, amikor Vlagyimir Putyin szepemberben elrendelte az általános mozgósítást.

FT/Euronews

Mindeközben szemünk előtt zajlik az amerikai neoizolacionizmus tényerése: Irak, Afganisztán, Európa. Az Egyesült Államok előbb-utóbb kénytelen lesz a saját problémáival is foglalkozni, kivonul korábbi állásaiból. Ki jön helyette?

Egyetlen ország önmagában biztosan nem lesz képes helyettesíteni Amerikát. A földrajz szesztélye folytán az USA erre van rendelve, nincs még egy ország ilyen kedvező fölrajzi körülisényekkel. Csak egyetlen szereplő tudja kivetni az USA-t a nyeregben: az amerikaiak! Ezt láttuk most! De nem fog ez örökké tartani, épp a földrajz miatt. Viszont a következő évtizedekben mindenki egyfajta szuperhatalmi vákuumra kell készülnünk. Az USA már nincs ott és még nincs ott, Oroszország visszavonulóban, Kína pedig képtelen egymaga kitölteni a teret.

Déndagyapámék generációja megharcolta az első, nagyapámé a második világháborút. Miként veszett el útközben a tudás?

Az hiszem, azzal, hogy a vasfüggöny mindenkorral oldalán depolitizálták a politikát. A függöny „savanyúbbik” oldalán Moszkva közölte a szlovákokkal, csehekkel, románokkal, magyarokkal, ti ne foglalkozzatok biztonságpolitikával, az az én dolgom. A másik oldalon nagyjából hasonló folyamatok játszódtak le. Bretton Woodsban az USA tett egy ajánlatot, aminek nem lehetett ellenállni. Ők garantálták a kereskedelemi szabadságát a világtengerekben, azzal a feltételelssel, hogy a biztonságpolitikát kiszervezik Washingtonba. Oroszország szuronyal, Amerika pénzzel oldotta meg a kérdést. Egy darab működött is a dolog, béké volt. Az egyik oldalon jól, a másikon tűrhetően éltünk. Csakhogy ennek az volt az ára, hogy szépen lassan elfelejtettük a saját biztonságunkról gondolkodni. Mindeközben teljesen nyilvánvaló, az európai érdekek nem feltétlenül vág egybe az amerikai érdekkel, a lengyel érdekkal a portugállal, a magyar a némettel.

Önállónak kell gondolkunk saját érdekeinkről. Azt hiszem, ebben a kérdésben Magyarország a kevés jó példák egyike.

Pinchas Goldsmith

Robert C. Castel (Arad, 1968) biztonságpolitikai szakember. 1987-ben vándorolt ki Izraelbe családjával. Érettségi után 6 évet szolgált az izraeli hadseregben és a katonai hírszerzésnél, majd különböző pozíciókat töltött be az izraeli rendőrségnél. Jelenleg a zsidó állam nemzeti parkjait koordináló hatóság biztonsági főnöke. Nős, három gyermek édesapja.

(Megjelent a Magyar7 2022/49. számában.)

Pomichal Krisztián és Kolek Zsolt / Hírek.sk

Wallenberg-díjazottak 2022–2023

Idén is a Goldmark Térém adott helyet – nem először – a Raoul Wallenberg-díjak kiosztásának. Nem árt felidézni, hogy a Wallenberg Egyesület ezzel az elismeréssel azokat a személyeket vagy szervezeteket tünteti ki, akik vagy amelyek életútjukkal, tevékenységükkel példát mutatnak emberársaiknak azáltal, hogy támogatást nyújtanak a hátrányos helyzetben élőknek, a diszkriminációt ellenére elszenvendőknek. Ebbe a széles merítésébe a polgári jogi aktivistáktól a szellemi műhelyeken át az egyházi közösségekig sok minden és mindenki elfér.

Az ajánlat vagy javaslat alapján bírálóbizottság ítéli oda a díjat, és adományozásával az egyesület példát, példaképet és etikai mérçét is kíván állítani a magyar társadalmi és

munkákban, esélyegyenlőségi szakértőként dolgozott az (egykor volt) oktatási miniszteriumnak és anyagokat gyűjtött az oktatási szegregáció elleni perekhez. Az elmúlt tízenöt évben a borsodi Dr. Ámbédkar Gimnázium alapító vezetője.

A harmadik pedagógust gimnáziuma jelölte: **Tóth László** tanár 2022 szeptemberétől dolgozik az ELTE Apáczai Csere János Gyakorló Gimnáziumban, korábban a Budapesti Osztrák Iskolában tanított. Ezek az iskolák szabad teret engednek szakmai kezdeményezéseinek. Munkájában felhívja a középiskolás fiatalok figyelmét a tolerancia szükségességeire. Alapító kezdeményezője a Disputakörök – amely már országos mozgalommá vált –, ahol a vitázni tanuló fiatalok megismertetik a kul-

zést indított el, civil és közpolitikai munkát végzett.

A Náci zsidó üldözötteinek Bizottsága (NÜB) elnökeként sokat tett az áldozatok emlékének méltó megismerettséért és a tények feldolgozássára. A pályázatokat elbíráló bizottság fontosnak tartotta azt is, ami az ajánlásban nem szerepelt: a Raoul Wallenberg-szobor másolatának visszaállítására irányuló kezdeményezéseit, amelyek eredményeképpen az ismét látható a Szent István parkban. Ezenkívül komoly szerepet vállalt a Semmelweis Egyetem alá tartozó Wallenberg Gimnázium EU-forrásainak megteremtésében és az iskola felavatásában. A korábban sokszor költözni kényszerült tanítázmény immár végleges helyén működik.

Schiffer János az összes létező eszközzel harcol a felejtés ellen, és ezért minden olyan kezdeményezést támogat, amely segíti a történelem szégyenletes időszakának reális megítélését.

Vámos György újságíró a Carl Lutz Alapítvány alapítója és elnöke. Ebben a minőségen javasolta a fővárosnak egy emlékszoba létesítését, amely megörökíti Carl Lutz svájci alkonzul, valamint a cionista zsidó ellenállás embermentő tevékenységét; továbbá az előzőeket bemutató, világjáró vándorkállítást is szervezett. Az ő indítványá volt, hogy a budapesti alsó rakparton viseljék a nyilas terror üldözötteit mentők neveit, és az alapítvány nében kezdeményezte, hogy állítanak emlékművet Carl Lutznak. Az embermentés témakörében számos tudományos és ismeretterjesztő könyvet, tanulmányt publikált, amelyek a magyarban kívül több idegen nyelven is megjelentek. (Távollétében fia vette át a kitüntetést.)

Végezetül díjat kapott a több mint két évtizede működő, szegedi székhelyű **Nemzetiségi Szövetség**, amely azaz a céllal alakult, hogy a nemzetiségi szervezetek törekvései, érdekképviseletét segítse, a nemzetiségi kulturális értékeket közvetítse az egyes közösségek között, illetve a többségi társadalom felé. Napjainkra 17 szervezet vált a tagjává: nemzetiségi önkormányzatok és civil szervezetek. A szövetség ernyőszervezet, amely a régió tíz nemzetiséget tömöríti.

A Nemzetiségi Szövetség életében új fejezet nyílt az ukrainai háború kirobbanásával. Már az agresszió első éjszakáján felajánlotta infrastruktúráját a menekülők támogatása érdekében – humanitárius központtá vált. Számos önkéntesük jelentkezett segíteni, a szervezet hónapokon keresztül adományokat gyűjtött és osztott, keresett szálláshelyet és orvost, közvetített a menekültek és az állami, önkormányzati szervek között. Most főleg a Szegeden maradt menekült integrációjában vesz részt.

A kitüntetettek valamennyien választottak néhány mondattal a kitüntetőknek és a jelenlévőknek. A legnagyobb súlyú gondolat Orsós Jánosé volt, aki megismételte az általa igen következetesen képviselt – és most különösen idősről – ügyet: a hátrányos helyzetű, roma gyerekeknek is legyen esélyük a tanulásra, hogy ne az előítéletek és a társadalmi helyzetük határozza meg iskolai sikereségüket.

Említünk még meg azt is, hogy a Wallenberg és az Apáczai diákjai közül egy-egy osztálynian eljöttek iskolájuk és kedves tanáruk megünneplésére.

Az ünnepség második részéről következő számunkban adunk hírt.

BJI

Orsós János pedagógus, iskolaalapító, Schiffer János jogász, Szajkó Cintia magyar-történelem szakos tanár, kisebbségi önkormányzati vezető, Halasi Barbara, a díjazott szegedi Nemzetiségi Szövetség képviselője, korábbi elnöke, Biernacki Karol, a szövetség jelenlegi elnöke, Szabó Gábor nagykőrösi református lelkész, a díjazott Vámos György újságírót képviselő Vámos Péter és Tóth László, az ELTE Apáczai Csere János Gyakorló Gimnázium tanára

Fotó: Bruzák Noémi/MTI

politikai közélet elő. Az idén javasolt 15 személy, illetve közösségg közheteren kapták meg a kitüntetést.

A véletlen úgy hozta, hogy a díjazottak között három pedagógus is van. A laudációk ismerteték valamennyiük sokféle tevékenységét, a továbbiakban ezekből csak szemezetünk.

A legelső **Szajkó Cintia** magyar-történelem szakos tanár. Négy éve tanít halmozottan hátrányos helyzetű diákokat egy borsodi szegregált általános iskolában. A laudáció szerint személye egy új kezdet igéretele a roma nemzetiségi oktatás számára.

Szintén a roma közösségg ügyét képviseli sok éve **Orsós János**. Ugyanazért a célért dolgozott hármasban Baranyától Borsodig és Romániáig: hogy minél több roma és nem roma hátrányos helyzetű gyerek számára legyen elérhető a méltányos és egyenlő oktatás. Részt vett az elmúlt évtizedek legjelentősebb oktatási kísérleteiben: a roma tehetséggondozó kollégium

turált vita technikai elemeit, a világ és az emberek diverzitását, a különféle felfogásokat, világértelemzését. Több olyan programot szervezett, amelyben felhívta a diákok figyelmét a rasszizmus és mindenfajta kirekesztés, elfogadhatatlanságára. Emellett a Haver Alapítványnál és a Centropánál rendszeresen tart tanárképzéseket és módszertani foglalkozásokat.

Sokadszor fordult eddig is elő, hogy egyházi szervezet vagy annak vezetője a díjazott. Idén **Szabó Gábor** nagykőrösi református lelkész kapta a kitüntetést. Az elmúlt mintegy másfél évtizedben nemcsak híven szolgálta saját gyülekezetét, hanem kiemelkedő szerepet töltött be a vallásközi párbeszéd erősítésében is. Ezt a szellemiséget a lelkészcsaládból származó tiszteletes otthonról hozta: édesanya és nagyszülei embermentő tevékenységükért megkapták a Világ Igaza elismerést.

Szabó Gábor rendszeresen részt vesz a nagykőrösi zsinagóga rendezvényein, különösen a holokauszta áldozataira emlékező istentiszteleteken. Közbenjárására kerülhetett sor a helyi református gimnázium 1944-ben megygyilkolt zsidó diákjainak emléket állító márványtáblára elhelyezésére, és megoldott egy több mint száz éve húzódó vitás ügyet: a nagykőrösi zsidóság temetkezési helyéül szolgáló, de a reformátusok tulajdonában lévő földterület átadását a Nagykőrösi Zsidó Hitközség részére. Munkássága példa arra, hogyan lehet különböző vallású emberek között egymás tiszteletén alapuló kapcsolatok kialakítani.

Dr. Schiffer János várospolitikus az elmúlt időszakban magas állami és választott önkormányzati pozíciókat is betölthett, amelyekért több kitüntetésben részesült. Az utóbbi másfél évtizedben számos kulturális és közleimi kezdeménye-

zést indított el, civil és közpolitikai munkát végzett.

Az ünnepség második részéről következő számunkban adunk hírt.

BJI

NAPTÁR

Február 3., péntek	Svát 12.	Gyertyagyújtás: 4.29
Február 4., szombat	Svát 13.	Szombat kimenetele: 5.37
Február 6., hétfő	Svát 15.	Tu bisvát
Február 10., péntek	Svát 19.	Gyertyagyújtás: 4.40
Február 11., szombat	Svát 20.	Szombat kimenetele: 5.47

Olvasói levél

A magyar történelem itt is végigvolt, ezen a kis zuglói, másik nevén Bézs Aharon zsinagógán!

Az akkor, még kis imaház alagsorában zsidókat kínosztak és ölték meg!

A bűnösök csak a 60-as években kapták meg méltó büntetéstüket.

Közvetlenül a felszabadulás után 2-3 ortodox zsidó, aki hazatért, megvásárolta a zsinagógát, és beindult a hitet Farkas Ervin ügyvéd vezetésével, aki később a Zsidó Világkongresszus elnöke lett Amerikában.

A templom hátsó traktusában öt gyermekével Shück Jenő tábori lelkész rabbi lakott öt gyermekével és feleségével, aki 1958-ban kivándorolt Ausztráliába.

A rabbi fia, Dávid tavaly hazajött, és megkeresett.

Abban az időben talmud-tóra működött, és sokan odajártak. Hogy csak pár nevet említsék: Kulcsár András és Péter, Erdős Gyuri, Vadász Éva, a Jellinek testvérék, Berman Ottó, Lebovits Robi, Szántó András, a mindenkor versmondó versenyek győztese, a Friberg lányok és jómagam. Ők nagy számban külföldön élnek.

Ünnepek alkalmával a hitközség rabbikat delegált: Bernáth Miklóst,

Singer Ödön főrabbi. A kántori funkciót Tordai Zsigmond látta el, és kórus volt Kerekes Bélával és vellem. Néha más kántorok voltak, pl. Lugosi László, valamint Pásztor László.

A 60-as évek végén az akkori hitközség görögkeleti papokat küldött ki, hogy elvezegyék a templomot.

Abban az időben a hitközség több templomot is eladt vidéken és a fővárosban! A papi küldöttseg megtekintette az imaházat, majd meggyezték, hogy az előterben álló, több száz zsidó áldozat nevét tartalmazó emlékművet megtartják majd.

Ezt követően édesapám és az akkori elnök az éjszaka leple alatt megkezesték Szénási főtúgyszét – akiről később kiderült, hogy a felesége zsidó volt –, és kérték a segítségét a zsinagóga fenntartásában érdekelben.

A hitközség akkori elnöke, Sós Endre behívta apámat, és az elnököt internáltatni akarta!

Persze ebből nem lett semmi! A zsinagóga megmaradt!

A mai időkre rátérve: Kardos Péter főrabi úrral és kántor fiával gyönyörű hitélet folyik a csodálatosan felújított zsinagágában. Mázel tov!

Halmos Gábor

Programjánlat

Február

Spinoza Színház

(1074 Budapest, Dob u. 15.)

Február 2. (csütörtök) 19 óra: Interaktív Csehov-est

Február 4. (szombat) 19 óra: Herzl – kávéházi dráma

Február 6. (hétfő) 19 óra: A Latabárné fia – monodráma

Február 9. (csütörtök) 9 óra: Kabaré-túzijáték – mozi

Február 13. (hétfő) 19 óra: Írd újra, Shakespeare! – monodráma

Február 14. (kedd) 19 óra: Anyám pipája – stand-up komédia

Február 15. (szerda) 19 óra: Mózes és Jézus Pesten – politikai kabaré

Február 16. (csütörtök) 19 óra: Talmud, Tóra és a többiek – előadás

Február 18. (szombat) 19 óra: Capa, a világíró fotós – dráma

Február 20. (hétfő) 19 óra: A Tabábné fia – monodráma

Február 22. (szerda) 19 óra: Csonka András – beszélgetés

Február 23. (csütörtök) 19 óra: Albina – monodráma

Generációk Klubja

(1067 Bp., Hunyadi tér 3., félemelet)

A programokat hétfői napokon, 15 órakor tartjuk.

Február 13.: Bubno Márk (Szent Efrém Férfikar) ismét ellátogat hozánk.

Február 20.: Hegedűs Claudia újságíró beszélget Kardos Danival (gyógypedagógus és fotográfus) egyebek mellett Kardos G. György íróról, aki 25 éve nincs velünk.

Február 27.: Szunyogh Szabolcs író, történész a vendégünk. A téma ez alkalmalomban Gracia Mendes, az „úrnő”, aki a középkorban majdnem sikerült Izraelt megalapítania.

Gyógyszer- és MR-támogatás igénylése

Az alábbiakhoz igényelhet

Tegyük, amit tennünk kell még ma

Interjú Havas Judittal

Két kitüntetést vehettél át. Elsőként elismerésemet fejezem ki az olvasók nevében.

Igen, köszönöm a gratulációt. Jól esett ott állni a Rumbach Sebestyén utcára gyönyörű zsinagógában és Heisler András elnök úr laudacióját hallgatni, amely így kezdtődött:

„Havas Judit a magyar kultúrát, a zsidó népiség irodalmát, zenéjét egy-ségen láta a magyar kultúra történetével, annak részeként mutatja be írásaiban, rendezéseiben és előadóművészeti...” Igazán elérzékelhetően a művészettel e szavak hallatán.

S a folytatásnál úgy éreztem, hihe-tetlen, hogy mindez érzékelhető a közösség számára is:

„A zsidóság hozzájárulását az eu-ropai magyar kultúrához ennek a szerves egységnak a részeként kezeli, szokatlan, merész, sokrétű életművében a tudós és a művész tevékeny-sége azonos színvonalon működik és harmonizál. Hosszú évtizedek óta ugyanazzal a lendülettel, erővel, fi-nomsággal dolgozik, érzékeny és magabiztos sokoldalúsága elemző-kézségeknek élességét és pontosságát mutatja. Ó ma Szenes Hanna életmű-vének legnagyobb gondozója, verseinek, dalainak autentikus interpretálo-ja. Havas Judit az átfogó és tágán ér-telmezett magyar műveltség autenti-kus szemléltetője, része a magyar zsi-dóság kulturális integrációs törekvé-seinek, jelentékeny művész, akit elis-merni számunkra megtiszteltetés.”

Átvenni Heisler Andrásról és Ku-nos Péterről A Magyar Zsidóságért díjat életem legszebb pillanatai közé tartozott.

A másik díjat két nap múlva az Artisjus székházában vehettem át. Igen rangos esemény volt. Báger Gusztáv laudaciójában elmondta, én kaphattam az Artisjus első alkalommal odaítélt irodalmi-előadóművészeti díját. Ez óriási dolog az életemben. S ami külön jálesett az elhangzott mél-tató mondatok közül:

„Előadóművész mi volta, művésen artikulált beszéde, stílusra, választé-kos ízlése a legempatikusabb vers-monatók közé emelte. Hangszíne, Karády Katalinra és Edith Piafra emlékezető altónusa, intonációja, búgó hangja összetévesztetlen. Az irodalom nagykövete ő, a poézis hercegnője. Akár klasszikus, akár

kortárs szerzőkről legyen szó, Judit minden esetben megtalálja a megfelelő módot, hangnemet, ami vel a leginkább megszeretti az al-kotót mind a hazai, mind a külföldi országok közönségével. Amikor beszél, hangja a szívemből szól.” S ez az utolsó mondat igazán szíven ütött. Mert így van.

Kérlek, próbáld összegezni az utóbbi évek feladatait, mi minden fűződik a nevedhez.

Több évtizedes pályám során – több mint 45 éve állok pódiumon – minden a kirekesztés, a megkülbö-bözöttsé ellen emeltem szót a pódiumról, az egyetemi katedráról, tanul-mánykötetemben. Értelmes, megoldó, közösen gondolkodó közösségeket szeretnék, ezért szerkesztem, vá-logatom előadásaimat példamutató gondolkodók, írók, költők műveiből.

A párbeszéd híve vagyok, nem az ellenségeskedés, mert véleményem szerint azacsarkodás nem vezet se-hová. Magyarország egy színes paletta, amelyen minden színnek megvan a maga fontos feladata és szépsége; egyik sem lecserélhető. Meg kell ismernünk egymás kultúráját, vallom, s éppen ezért a zsidó irodal-mi, zenei hagyományok bemutatásával, értékeinek közöttetével foglal-kozom irodalmi esteken, pódiumbe-szélgetéseken: többek között a holokausttúlélő író, Földes Mária A séta című monodrámájának előadásával, majd a dokumentum-já-tékmunka készítésével, Szenes Hanna

vers-filmjével, hangoskönyvek köz-readásával, például a Hajnali imád-ság margójára címmel, a Modern héber költők kétnyelvű cédé bemutatásával, Fejtő Ferenc A zsidó és az Úristen hallgatható remekművével.

Sorolhatnám még fontosságú sorrend nélkül a munkáimat, például az egyik legfontosabb volt a Budapest Klezmer Band alapításában, a műfaj meghonosításában való részvétel és a „gyermek” menedzselése. A „klezmer és irodalom” műfaj megte-remtésével azóta is hitelesen szolgálom az úgy fontosságát Magyaror-szágon és a nagyvilágban. Remélem, még sokan megnézhetik A drágakő című klezmer meseoratóriumot, amelyet én szerkesztettem és a Cha-gall Band közreműködésével, Vincze Pál zenéjével mutattuk be. Külön büszkeséggel tölt el, hogy 2019-ben a holokauszt világnapján Washington és New York vendége voltam, ahol emlékező monodrámat, Földes Mária: A séta című remek-művét (Radó Gyula rendezése) adtam elő nagy sikerrel magyar nyel-vben, angol felirattal.

Kiváló előadóként ismertelek, is-mertünk meg, a kultúra színe-jáva elkötelezett prezentálójának. Már pályaválasztóként is ez az út volt „kijelölve” számodra?

Szolgálatnak tekintem kezdetektől a pályámat, a megismertetés és a megbékélés szolgálatainak. Ajánlom olvasóim figyelmébe a www.havasjudit.hu weblapot.

Világéletemben arra készülttem mint született tanító, hogy írók, költők gondolataival, a művészettel csodával ismertessem meg a hallga-tóságomat, kicsiket és nagyokat, fel-nőtteket és idősebbeket, így is segítve a minden nap nehézségeit, gondjait kissé feledtetni, vagy új di-menziókat nyitni az életükben. Közvetítő vagyok, s teszem a dol-gom. A Károly Gáspár Református Egyetem Pedagógiai Karán irodal-mat, művészeti beszédet, dímapeda-giát tanítok.

Végül tájékoztass bennünket a közeljövőben ráról váró feladatokról.

Sok terem van alakulóban. Babo-nából nem beszélnék most róluk, de ígérem, hogy beszámolok a kedves olvasóknak, amint időpontokat, helyszínt tudok. Amire készülttem és már bemutattam, arról szívesen szó-lók. Két verses hangoskönyvem je-lent meg: Nemes Nagy Ágnes Isten hozott szép angyalok és Szabó Magda Ágaskodj újra, és!, mindenkor szívesen bemutatom, meghívás szé-rint. És a pódiumműsorok közül: Szabó Magda Az ajtó című monodrá-máját (színpadra alkalmazta Bíró Zsófia, rendező Radó Gyula) már játszottam néhány alkalommal itt-hon, valamint többek között San Franciscóban (angol felirattal) és Torontóban is, de a pandémia miatt a meghívásaim további időpontjai to-lódtak. Nem voltam télen ez idő alatt sem. A kényszerű szünet alatt elkészült Szabó Magda vezeklő mo-nológjának francia, spanyol és olasz felirata is, mert folytatni kívámon itt-hon és különben magyarok és érdeklődő külföldiek számára ennek a két embernek, az írónőnek és Emerencnek a tanító történetét. Mi az üzenet?

Tegyük, amit tennünk kell még ma, mert lehet, hogy holnap már nem te-hetjük. S aki megtisztel azzal, hogy beenged a valóságos és az EN-világába, azt becsüljük meg, mert a tiszta, feltétel nélküli szeretnél és barátságnál nincs fontosabb az életben.

Gáljuli

Borsodi szülőfalujában emlékházat avattak Adolph Zukor tiszteletére

A Cukor Adolpként magyar zsidónak született, de Adolph Zukor néven világhírűvé vált amerikai producer, filmrendező születésének százötven-dik évfordulója alkalmából emlékházat avatott híres szülötte tiszteletére a Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyében lévő Ricse önkormányzata. Az ünnepségen többek között jelen volt Szabó István Oscar-díjas film-rendező, Kolai Róbert színművész, Farkas Bertalan, Magyarország egyetlen ūrhajósá és Bokor Balázs, a Magyar Hollywood Tanács elnöke.

„A cigándi járásban található Ricse híres szülötte, Zukor Adolph, a Paramount Pictures vezető filmgyártó cég alapítója munkásságáról rendeztek be emlékházat a szülőházból. Az emlékhelyet szombaton, Zukor születésé-nek százötvenedik évfordulója alkalmából avatta fel a település önkormányzata. Az egyedülálló ünnepségen a Magyar Hollywood Tanács, az Origo Filmgroup Zrt. filmes szakemberei és filmrajongók is részt vettek, jelen volt Bokor Balázs, a Magyar Hollywood Tanács elnöke, Szabó István Oscar-díjas filmrendező, Kolai Róbert színész és Farkas Bertalan egykor ūrhajós is. Kora délután pedig emlékkonferenciát rendeztek Zukor Adolph tiszteletére a róla elnevezett helyi művelődési házban, ahol az emléktáblát is megkoszorúzták” – írja a Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyei Boon.hu portál.

„Ricse, Magyarország, az Amerikai Egyesült Államok és az egész világ szá-mára egyaránt kiemelkedő jelentőségű személyiségek állítunk emléket” – fo-galmazott az esemény meghívójában Vécsi István polgármester. „Ez a rendkívüli ember, Zukor Adolph 1873. január 7-én, Borsod-Abaúj-Zemplén vármegyében született Ricsén. A Paramount Pictures alapító atya úgy változtatta meg a világot, mint csak kevesen. Az általa felépített filmes birodalom az amerikai történelem egyik legnagyobb innovációs és vállalkozói eredménye.”

Lovaggá ütötték a brit főrabbbit

Ephraim Mirvis rabbi többek között a nőknek és az LMBTQ zsidóknak az ortodox világban való elfogadásának érdekében tett erőfeszítései miatt kapta meg a rangos elismerést.

Ephraim Mirvis rabbi, a Brit Nemzetközösség Egyesült Héber Gyülekezete-nek főrabbija – akit általában az Egyesült Királyság főrabbijaként emlegetnek – mostantól a Sir címmel egészítéti ki a nevét, írja a JTA nyomán a Kibic.

III. Károly még hercekként és Ephraim Mirvis főrabbija a jeruzsálemi Izrael Múzeumban 2020 januárjában Fotó: AFP

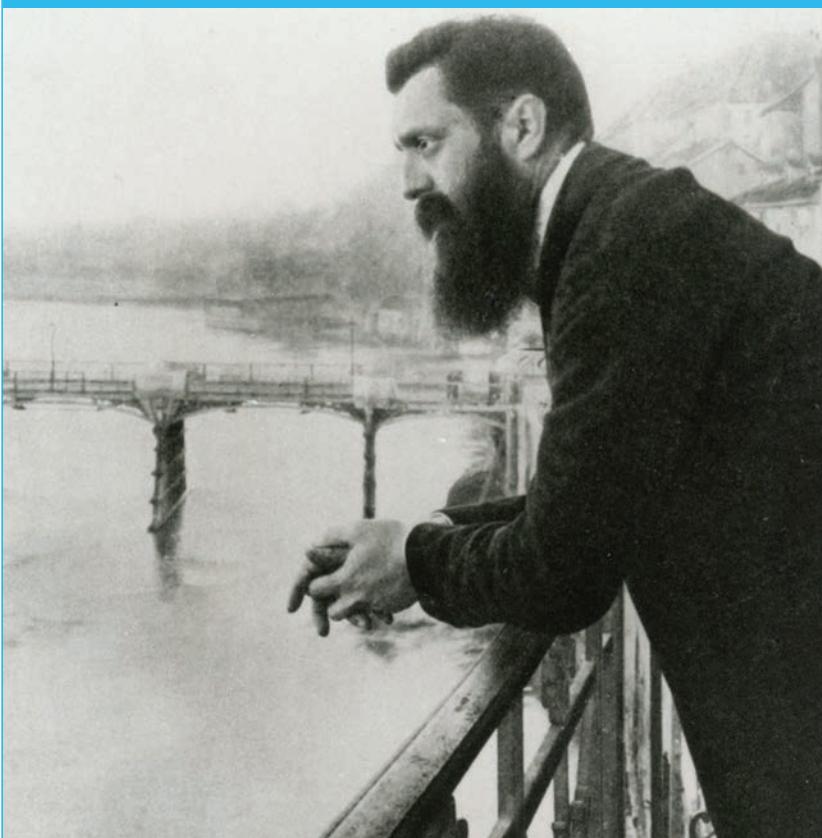
„Óriási megtiszteltetés számoma-ra ez a kitüntetés. Különösen meg-ható lesz, hogy ezt a díjat Őfelségétől, a királytól vehetem át, aki első éve uralkodónk” – mondta Mirvis a Jewish Chronicle szerint.

Bár Mirvis legutóbbi elődeit, Jonathan Sacks és Immanuel Jakobovits rabbiakat is lovaggá ütötték főrabbbi megbízatásuk alatt, ez a cím nem volt mindig magától érte.

A király listájához fűzött indoklás kiemelte Mirvisnek a vallásközi párbeszéd terén végzett munkáját és a Kínában az elnyomó politikától szabadított uj-gur muszlimok érdekelben kifejtett tevékenységét. Valamint azon erőfeszíté-keit, amelyek célja, hogy az ortodox világ befogadóbbá váljon a nők és az LMBTQ zsidók irányában.

„Az ortodox zsidó élet nagyobb befogadásának szószólója, kinevezte Nagy-Britannia első női halachikus tanácsadóját, és nagyobb lehetőségeket teremtett a női vezetés és a női ösztöndíjak számára” – olvasható az indoklásban.

Herzl Tivadar örökül hagyta nekünk....

**az Ön Öröksége
is hozzájárulhat e célhoz.
Keren Hayesod UIA,
a szervezet, amely Izrael
részére gyűjt adományt.**

Tölünk megtudhatja hogyan
E-mail: eli.keidar@kerenhu
Telefax: +972-4-6263636
Mobil: +36-30-8487380

V
i
c
c
(?)

**Nem értem, hogy barátaink
miért adják nekünk a gázt drágábban,
mint az ellenségeinknek.**